

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Психологія (практична психологія)»

Першого(бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю	053 Психологія
спеціалізація	практична психологія
галузі знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Кваліфікація	Практичний психолог

**ЗАТВЕРДЖЕНО
ВЧЕНОЮ РАДОЮ**

Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
Голова вченої ради, ректор

_____Є.Ю. Соболь

(протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ р.)

Освітня програма вводиться в дію з 1 вересня 2020 р.

Ректор _____Є.Ю. Соболь

(наказ № _____ від « _____ » _____ 20__ р.)

Розроблено робочою групою:

1. Мельничук Ірина Ярославівна – керівник проектної групи (гарант освітньої програми), кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології
2. Горська Галина Олександрівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології
3. Васецька Тетяна Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології

Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Обмеження щодо форм навчання	Денна, заочна
Освітня кваліфікація	Бакалавр з психології ВНЗ має право здійснювати підготовку за спеціалізаціями за наявності ліцензованої освітньої програми підготовки фахівців
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр з практичної психології
Опис предметної області	<p>Об'єкт вивчення: психічні явища, їх виникнення, функціонування та розвиток; поведінка, діяльність, вчинки; взаємодія людей у малих і великих соціальних групах; психофізіологічні процеси та механізми, які лежать в основі різних форм психічної активності.</p> <p>Цілі навчання: формування наукових уявлень про природу психіки, про методи та результати дослідження психічних явищ; розвиток здатності до застосування психологічних знань в умовах професійної діяльності.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: система психологічних знань, базових категорій і понять, закономірностей, механізмів, методологічних підходів, пояснювальних принципів, науково-прикладних завдань.</p> <p>Методи, методики та технології: методи теоретичного та емпіричного дослідження; валідні, стандартизовані психодіагностичні методики, методи аналізу даних, технології психологічної допомоги.</p> <p>Інструменти та обладнання: психологічні прилади, комп'ютерна техніка, сучасні інформаційні та комунікаційні технології, що дозволяють досягати цілей навчання та професійного розвитку.</p>
Академічні права випускників	Можливість продовжувати освіту, за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
Працевлаштування випускників	Випускники можуть працювати за професіями, визначеними Національним класифікатором професій ДК 003:2010: - 2445.1 Науковий співробітник-консультант (психологія);

- 2445.2 Психолог. Практичний психолог

Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня вищої освіти бакалавра

Обсяг освітньої програми бакалавра: на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС.

Мінімум 90% обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, що визначені цією освітньо-професійною програмою.

До обсягу освітньої підготовки можуть зараховуватися кредити (в обов'язку не більше 50% від загальної кількості кредитів), отримані студентом при вивченні навчальних курсів відповідного освітнього рівня в інших університетах країни та за кордоном, у тому числі он-лайн (за наявності відповідного сертифікату).

Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачає застосування основних теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності. ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога. ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді. ЗК 9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. ЗК 11. Використовувати різні види та форми рухової

	активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології</p> <p>СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків</p> <p>СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел</p> <p>СК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій</p> <p>СК 6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження</p> <p>СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації</p> <p>СК 8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p> <p>СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.</p> <p>СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики</p> <p>СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку</p>

Нормативний зміст підготовки бакалавра, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання, що визначають нормативний зміст підготовки здобувача вищої освіти	<p>ПР 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання</p> <p>ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань</p> <p>ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань</p> <p>ПР 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел</p> <p>ПР 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги</p>
---	---

	<p>ПР 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження</p> <p>ПР 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки</p> <p>ПР 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців</p> <p>ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання</p> <p>ПР 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника</p> <p>ПР 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій</p> <p>ПР 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо відповідно до вимог замовника</p> <p>ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності</p> <p>ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості</p> <p>ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку</p> <p>ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога</p> <p>ПР 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності</p> <p>ПР 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.</p>
--	---

Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі: публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи та атестаційного екзамену
Вимоги до	Кваліфікаційна робота спрямована на розв'язання складної

кваліфікаційної роботи	<p>спеціалізованої задачі чи практичної проблеми у сфері психології, які передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.</p> <p>У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті або в репозиторії ЦДПУ.</p>
Вимоги до атестаційного кваліфікаційного екзамену	<p>Кваліфікаційний екзамен має на меті встановлення сформованості у здобувачів освітнього ступеня бакалавра програмних результатів навчання зі спеціальності, передбачених Стандартом вищої освіти та освітньо-професійною програмою.</p>

Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	<p>Реалізацію освітньо-професійної програми забезпечують на 100% фахівці вищої та найвищої кваліфікації, з-поміж яких професори, доктори наук та доценти, кандидати наук.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Стипендіальне забезпечення, гуртожиток, соціальна інфраструктура університету, надання консультацій щодо працевлаштування, допомога у розв'язанні проблемних ситуацій.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Бібліотека:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з правилами користування бібліотекою, використання онлайн-ресурсів; - бронювання книг онлайн; - доступ до електронних журналів; - доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу; - технологічне і матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу. <p>Академічна підтримка — консультації з вибору програми, окремих вибірковок дисциплін, проектування індивідуальних навчальних траєкторій.</p> <p>Методичне забезпечення дисциплін на освітніх платформах Вікі і Moodle.</p>

Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ЦДПУ ім. В. Винниченка функціонує система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;

3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;

5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;

9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-професійна програма

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014 року / Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38.

2. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 / [розроб.: М. Гаврицька та ін.]. – К. : Соцінформ, 2010. – 746 с.

3. Національна рамка кваліфікацій / Додаток до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 р. № 1341

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. № 266.

5. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG): / Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти; Європейський союз студентів; Європейська асоціація університетів; Європейська асоціація закладів вищої освіти; Конфедерація європейського бізнесу «БІЗНЕСЄВРОПА»; Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти. – Єреван, 2015.

6. International Standard Classification of Education ISCED-F (MCKO-Γ)
2013.

Таблиця 1.

**Матриця відповідності
визначених освітньо-професійною характеристикою
компетентностей дескрипторам НРК.**

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності				
1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.	+	+		+
2. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога	+			
3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	+	+	+	+
4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	+	+	+	+
5. Здатність бути критичним і самокритичним.			+	+
6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	+	+		+
7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).		+		+
8. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.			+	
9. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні			+	+
10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій			+	+
11. Використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя		+	+	+
Спеціальні (фахові) компетентності				
1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології	+		+	
2. Здатність до ретроспективного	+			

аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ				
3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків	+	+		
4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел	+	+		+
5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій		+		+
6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження	+	+	+	+
7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації	+	+		+
8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)		+	+	
9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту	+	+	+	
10. Здатність дотримуватися норм професійної етики	+		+	+
11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку				+

Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
Н.ЗП.01	Українська мова та культура мовлення	4	залік екзамен
Н.ЗП.02	Історія та культура України	3	екзамен
Н.ЗП.03	Філософія	3	екзамен
Н.ЗП.04	Іноземна мова	10	залік залік
Н.ЗП.05	Іноземна мова за професійним спрямуванням	10	залік екзамен
Н.ЗП.06	Інформаційно-комунікаційні технології	3	залік
Н.ЗП.07	Фізичне виховання	4	залік
Н.ЗП.08	Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі	3	залік
Н.ПП.01	Загальна психологія	12	залік екзамен
Н.ПП.02	Педагогіка	6	екзамен екзамен
Н.ПП.03	Вікова фізіологія і валеологія	3	залік
Н.ПП.04	Основи анатомії та фізіології нервової системи	3	екзамен
Н.ПП.05	Теорія ймовірності	4	екзамен
Н.ПП.06	Математичні методи в психології	3	екзамен
Н.ПП.07	Методика викладання психології	4	екзамен
Н.ПП.08	Психологічна служба в системі освіти	3	екзамен
Н.ПП.09	Вступ до спеціальності	3,5	залік
Н.ПП.10	Диференційна психологія	4,5	екзамен
Н.ПП.11	Експериментальна психологія	4,5	екзамен
Н.ПП.12	Вікова психологія	4,5	екзамен
Н.ПП.13	Педагогічна психологія	3,5	екзамен
Н.ПП.14	Соціальна психологія	4,5	екзамен
Н.ПП.15	Порівняльна психологія	3,5	екзамен
Н.ПП.16	Методологічні та теоретичні проблеми психології	4	екзамен
Н.ПП.17	Історія психології	6	екзамен
Н.ПП.18	Психодіагностика	7,5	залік екзамен
Н.ПП.19	Основи психокорекції	4	екзамен

Н.ПП.20	Психологія спорту	2,5	залік
Н.ПП.21	Психологія управління	4	екзамен
Н.ПП.22	Основи психологічного консультування	4	екзамен
Н.ПП.23	Практикум з психокорекції	3	залік
Н.ПП.24	Основи клінічної психології	4	екзамен
Н.ПП.25	Основи психогігієни	3,5	залік
Н.ПП.26	Основи дефектології	4	екзамен
Н.ПП.27	Сучасні теорії глибинної психології	4	екзамен
Н.ПП.28	Арттерапія	3,5	залік
Н.ВП.ПД	Виробнича практика «Психодіагностична»	6	диф.залік
Н.ВП.КП	Виробнича практика «Консультативно-психокорекційна»	6	диф.залік
Н.НП.НД	Навчальна практика «Дослідницька»	1,5	залік
Н.НП.НО	Навчальна практика «Ознайомлювальна»	1,5	залік
КР.01	Курсова робота з психології	3	диф.залік
КР.02	Курсова робота з практичної психології	3	диф.залік
	Оглядові лекції до ДА	1,5	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		180	
Вибіркові компоненти ОП			
ВК.01	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.02	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.03	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.04	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.05	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.06	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.07	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.08	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.09	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.10	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.11	1 дисципліна з переліку	5	залік
ВК.12	1 дисципліна з переліку	5	залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		60	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

**Матриця відповідності
визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей.**

Програмні результати навчання	Компетентності																						
	Інтегральна	Загальні											Спеціальні (фахові)										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання	+	+		+		+							+				+		+				
2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань	+	+	+	+		+							+				+		+				
3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань		+			+	+								+					+		+		+
4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел	+	+				+	+							+			+						
5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики, тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги			+	+		+		+				+			+	+		+		+	+		

6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження	+	+		+									+		+	+				+				
7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки			+	+			+	+					+	+			+							
8. Презентувати результати власних досліджень усно\письмово для фахівців і нефахівців						+				+			+					+				+		
9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання	+			+				+	+			+			+			+	+	+				+
10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника				+				+			+	+	+			+			+				+	
11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій				+				+		+	+	+						+		+			+	+
12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у				+	+			+	+	+		+							+	+			+	+

формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника																							
13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості										+	+	+						+	+	+		+	+
14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості										+	+	+	+							+		+	+
15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку						+	+			+		+							+	+	+		+
16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога				+	+						+	+	+						+	+			+
17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності				+				+	+			+	+							+		+	+
18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії						+	+	+				+							+	+	+	+	

